

**TÜRK MİLLİYETÇİSİ ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE
MİLLİYETÇİLİĞİN OLUŞUMU, GELİŞİMİ VE KARŞITLIKLAR
ÜZERİNDEN SÜRDÜRÜLME BİÇİMİ****THE FORMATION AND DEVELOPMENT OF NATIONALISM AND
ITS CONTINUATION STYLE THROUGH OPPOSITIONS IN
TURKISH NATIONALIST UNIVERSITY STUDENTS***Ahmet KAYSILI***Tuba ACAR*****Özet:**

Bu çalışma, Türk milliyetçisi üniversite öğrencilerinin dünya görüşlerinin nasıl ve hangi unsurların etkisiyle oluştuğunu, ne şekilde geliştiğini ve milliyetçi düşüncüyü karşıtlıklar üzerinden nasıl kurguladıklarını belirlemeyi amaçlamaktadır. Araştırma, nitel araştırma desenlerinden biri olan olgu bilime göre yapılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu, ölçüt örnekleme yoluyla seçilmiştir ve 18-23 yaşları arasındaki 8 kız ve 8 erkek üniversite öğrencisi ve mezunundan oluşmaktadır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu yoluyla toplanan veriler tümevarımsal bir süreç izlenerek kodlanmıştır. Türk milliyetçisi üniversite öğrencilerinin milliyetçi görüşü benimsemelerinde aileleri, buldukları çevre ve öğrenim gördükleri üniversite etkili olmaktadır. Türk milliyetçisi üniversite öğrencilerinin sosyal mekân, alışveriş ve evlilik tercihlerinde milli ve manevi değerlerinin ön plana çıktığı tespit edilmiştir. Araştırmanın bulguları Türk milliyetçisi üniversite öğrencilerinin görüşlerini bölücü olarak nitelendirdikleri karşıt görüşler üzerinden geliştirdiklerini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Milliyetçilik, Türk Milliyetçiliği, Türk Milliyetçisi Üniversite Öğrencileri, Karşıtlık, Fenomenoloji.

Abstract:

This study aims to probe how and by which facts the world-views of Turkish nationalist university students are formed, in what way they improve and how these students build nationalist thoughts through oppositions. The study was designed as a phenomenological study which is one of the qualitative research models. The study group of the study was chosen through criterion sampling and it consists of 8 female and 8 male university students and graduates aged between 18 and 23. The data gathered via a semi-structured interview form were coded by following an inductive

* Arş. Gör., Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Eğitimin Kültürel Temelleri Bölümü - Ankara ahmetkaysili42@gmail.com

** Arş. Gör., Nevşehir Hacıbektas Veli Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü - Nevşehir redmond24@hotmail.com

process. Turkish nationalist university students' families, environments in which they live and universities in which they study have an impact on their adoption of nationalism. It is also determined that national and moral values of Turkish nationalist university students come into prominence in their social place, shopping and marriage choices. The findings of the research present that Turkish nationalist university students improve their views through the opposing views that they qualify as separatist ones.

Keywords: Nationalism, Turkish Nationalism, Turkish Nationalist University Students, Opposition, Phenomenology.

GİRİŞ

Millet ve Milliyetçilik

Dünyada yaşanan değişim ve dönüşümlerin odak noktasındaki en etkin ideolojilerden birisi olan milliyetçilik, aynı zamanda tanımı farklı dünya görüşleri üzerinden çeşitlenen bir kavramdır. Milliyetçilik üzerine yapılan kuramsal tartışmalar kavramın nasıl ve nereden çıktığı üzerinde yoğunlaşmaktadır. Ancak milliyetçiliğin kaynağı hakkında ileri sürülen görüşler ne olursa olsun, bir toplumda millet seviyesine gelmeden veya ulaşmadan önce milliyetçilik ideolojisinin sosyolojik bir anlam taşıması mümkün değildir (Türkdoğan, 1999, s. 114). Dolayısıyla milliyetçiliğin ne olduğunu anlamak için önce millet kavramını iyi tahlil etmek gerekmektedir. Ancak bu kavramın ne olduğunu açıklayan nesnel bir millet tanımı geliştirmek için yapılan tüm girişimler keyfidir (Özkırmı, 2010, s. 17) ve esasında bir ulusu ulus yapanın ne olduğunu tanımlayan nesnel hiçbir yöntem yoktur (Calhoun, 2007, s. 137).

Politik yönü itibariyle de tarihsel açıdan da genç ve modern bir kavram olan millet özel çıkarlara karşı ortak çıkarları, ayrıcalığa karşı ortak yararı temsil eder (Hobsbawn, 1995, s. 36). Bir başka deyişle millet olmuş bir toplum dayanışmanın hâkim olduğu bir toplum demektir. Ziya Gökalp'te bu düşünce "fert yok, cemiyet var; hak yok, vazife var" şeklinde sloganlaşmıştır. Birlikte yaşama düşüncesinin en gelişmiş biçimi (Macit, 2011, s. 61) olan milleti halktan ayıran üç temel ölçüt vardır: Tarihsel bağ, dil bağı ve fetih yeteneği (Hobsbawn, 1995, s. 55). Millet kavramı toplumu bir arada tutan bu bağlarla ortaya çıkan güçlü bir organizasyona işaret eder.

Milliyetçilik beslendiği tarihi ve kültürel kanalların özgün olmasından dolayı tanımı farklılaşan bir kavramdır ve genel bir kuralla açıklanamayacak kadar karmaşıktır. Bir başka ifadeyle milliyetçilik yok, milliyetçilikler vardır. Yapılan tanımlar ise milliyetçilik kuramlarına göre değişmektedir. Bu bağlamda;

“Milliyetçilik; var olmaya devam eden etnik kimliklerin, sanayileşmeyle gelen siyasi ve kültürel değişimlerin, bütünlük bir ekonomi ve devletin çeperlerindeki ekonomik eşitsizliğe gösterilen ayrılıkçı tepkilerin, eski seçkinlerden veya komşularından farklı oldukları iddiasındaki yeni seçkinlerin statü kaygılarının ve hınçlarının, kapitalist ekonomik ilişkiler içindeki devletleri meşrulaştırmaya yönelik bir ideoloji icadının ya da devlet kurmaya eşlik eden merkezileşme ve birliğini sağlama çabalarını pekiştirmenin bir sonucu olarak açıklanmıştır” (Calhoun, 2007, s. 28).

Yapılan bu milliyetçilik açıklamaları kavramı açıklamaya katkı sunsalar da tek başlarına bir tanım niteliği ifade etmezler. Ancak bu tanım girişimleri dışında J. G. Kellas’ın önerdiği tanım dikkat çekicidir: Milliyetçilik hem bir ideoloji hem de bir davranış biçimidir ve her türdeki milliyetçilik milletin çıkarlarını savunmayı ve yükseltmeyi ister (Macit, 2011, s. 79).

Modern anlamıyla milliyetçilik düşüncesi Fransız İhtilali ile ortaya çıkmıştır. Fransız İhtilali egemenliği kraldan alıp halkın eline veren demokratik bir devrimdir. Her vatandaş eşitti ve kardeşti. Bu kardeşlik onları tek bir millet haline getiriyordu (Türköne, 2012, s. 21). Bir başka ifadeyle Fransız İhtilali’nde ortaya çıkan millet ortak bir tasarımı gerçekleştirmek üzere yapılan bir ortaklık sözleşmesidir (Türkdoğan, 1999, s. 117). Ancak buradan milliyetçiliğin hiç var olmamış bir olgu olduğu anlamı da çıkarılmamalıdır. Çünkü milliyetçilik bir icat değil, milletin geçmişinin belirleyici parametreleri ile sınırlandırılmış bir yeniden formülasyondur (Nairn, 1998; akt. Özkırımlı, 2010, s. 43). Fransız İhtilali sonrasında milliyetçiliğin devrimci bir nitelik kazandığı gözlenmektedir. Avrupa’nın 19. Yüzyıl tarihi bir millet oluşturma tarihidir. Bu dönem gelişen ulusçuluk fikrinin temelinde her etnik kökenin kendi devletine sahip olması fikri (self-determinasyon) yatmaktadır.

Türk Milliyetçiliği

Her milliyetçilik türünde olduğu gibi Türk milliyetçiliği de nevi şahsına münhasır özellikler taşımaktadır. Türk milliyetçiliği her ne kadar Batı terminolojisi ile eşzamanlı gelişen bir kavram olsa da, Türklerde millet bilinci çok daha eskilere dayanmaktadır. Örneğin, Orhun Yazıtlarında Bilge Kağan’ın “Ey Budunum!” diyerek seslendiği kitle Türk Milleti’dir. Ancak bu tarihsel gerçeklik çağdaş anlamıyla ele alınan, toplumsal yapıyı ve devlet sistemini sanayileşme devrimi ve modern toplum oluşturma süreçleriyle açıklayan bir milliyetçilik kavramını açıklamada yetersiz kalacaktır.

Milliyetçilik ulus devleti talep eder. Ulus devletin kuruluşu ise milliyetçiliği güçlendirir (Türköne, 2012, s. 143). Fransız İhtilali ile oluşan millet bilincinin, özellikle Napolyon savaşları sonrasında çokuluslu devletlerde self-determinasyon’a evrildiği görülmektedir. Bu süreçten en

fazla ve olumsuz etkilenen ülke ise Osmanlı Devleti olmuştur. Uzun yıllar birlikte yaşayan Bulgar, Yunan vb. ulusların ayrı devlet kurma talepleri ve buradan çıkan buhran, Osmanlı Devleti'nin 19. Yüzyılına damgasını vuran tüm siyasi olayların temelinde yatan gerçekliktir. Bu süreç Balkan Savaşları ile sonuçlanmakla kalmamış, 1. Dünya Savaşı itibariyle ülkeyi resmen parçalamıştır. Türkiye Cumhuriyeti kurulana kadar self-determinasyon ilkesi karşısında ülkede yaşayan herkesi Osmanlı olarak tanımlayan Osmanlılık fikri savunulmuş, aynı dönemde Türkçülük fikri bölücülük olarak değerlendirilmiştir.

“Türk milliyetçiliği basit bir gelişmekte olan ülke milliyetçiliği veya sömürge tecrübesi yaşamış bir halkın milli kimlik arayışı sonucu olarak geliştirilmiş bir düşünce değildir. Bağımsız bir devletin yıkılışını durdurmak, bu başarısızlığın onun yıkıntuları arasından bir milli devlet yaratmak, Türk milliyetçiliğinin tarihi tecrübesinin özünü oluşturmaktadır” (Türköne, 2012, s. 39).

II. Meşrutiyet sonrası iktidara gelen İttihat ve Terakki hükümeti kendisini 12 yıl sürecek bir savaş ve yokluk dönemi içinde bulmuştur. Osmanlı Devleti'nin yıkılışını önlemek için oluşan 3 temel düşünce akımı olan Osmanlılık, İslamcılık ve Türkçülük'ten ilk ikisi, devletin parçalanmasının önlenemez olduğu anlaşılınca iflas etmiştir. Anadolu coğrafyasında Türklerin hâkim unsur olarak varlığını sürdürmesini hedefleyen Türkçülük böylelikle dönemin popüler düşünce akımı haline gelmiştir. Bu bağlamda Osmanlı Devleti'nin son yıllarında birçok Türkçü dernek açılmıştır. Bu derneklerin en etkili ve en uzun ömürlü olanı ise Türk Ocakları'dır.

190 Askeri Tıbbiye Mektebi öğrencisi ve dönemin ileri gelen Türkçü aydınlarının girişimleriyle 1911 yılında kurulan Türk Ocağı Yusuf Akçura, Ziya Gökalp, Hamdullah Suphi gibi birçok aydının katkılarıyla güçlenmiş ve toplumda milliyetçi bilincin yükselmesine önemli ölçüde katkı sağlamıştır (Üstel, 1997, s. 62). Yeni bir ulus devlet oluşturma iddiasında olan Cumhuriyet'in milliyetçi duruşunda, Türk Ocağı'nın fikri anlamda oluşturduğu atmosfer ve Cumhuriyet'in kurucu iradesini oluşturan aydınların Türk Ocağı'na yakınlığı etkili olmuştur. Bu aydınların başında Sosyolojiyi Türkiye'de üniversite kürsüsünde ders olarak anlatan ilk kişi olan Ziya Gökalp gelmektedir. Gökalp'e göre Türkçülük Türk ulusunu yükseltmek demektir. Ona göre ulus ne ırksal, ne kavimsel, ne coğrafyasal, ne siyasal, ne de istemsel bir topluluktur. Ulus dil, din, ahlak ve sanat bakımlarından ortak olan, yani aynı eğitimi almış bireylerden oluşan bir topluluktur (Gökalp, 2006, s. 47). Dolayısıyla etnik kökene bakılmadan Türk'üm diyeni Türk tanımaktan başka yol yoktur. Gökalp, yeni devletin oluşmasında Türkçülüğün görevinin bir yandan Türk kültürünü arayıp bulmak, öte yandan Batı uygarlığını ulusal kültüre aşılacak olduğunu belirtir. Atatürk Gökalp'in görüşlerinden ne derece etkilendiğini ifade etmek için

“vücudumun babası Ali Rıza Efendi, fikirlerimin babası ise Ziya Gökalp'tir” demiştir (Turan, 1982, s. 18). Gökalp de Atatürk'ü, Türkleri Türkçülük ülküsü çevresinde büyük bir yok olma tehlikesinden kurtarmayı başaran büyük bir dahi (2006, s. 40) olarak görmektedir. Netice itibariyle Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulması, Türk milliyetçiliği açısından Türkçülük idealinin gerçekleşmesi demektir (Akçura, 2007, s.219).

Cumhuriyet'in ilk yıllarında Türk Ocakları Kemalist devrimlerin kitlelere benimsetilmesi, çağdaşlaşmacı temaların vurgulanması sürecinde önemli bir işleve sahip olmuştur (Üstel, 1997, s. 402). Ancak Hamdullah Suphi'nin çoğulculuğu ve düşünce özgürlüğünü savunan yaklaşımı ve Serbest Cumhuriyet Fırkası ile girdiği ilişkiler sonucu Türk Ocakları 1931'de kapatılarak Halkevleri'ne ilhak edilmiştir. Halk Fırkası Türk Ocaklarını kendi dışında teşkilatlı bir münevver kuvvetin varlığına imkân vermemek üzere kapatmış ve karşısında hiçbir kuvvet kalmamıştır (Güngör, 2006, s. 212). Türk Ocakları'nın kapatılmasından sonra dönemin iktidarı ve milliyetçi aydınlar arasında yaşanan milliyetçilik görüşü farklılıkları, Türk milliyetçiliğini zamanla sistemin muhalifi haline getirmiştir. Bu yorum farkı inkılâpçıları şoven bir milliyetçilikten otarşi ve despotizme kadar götürmüş, bu kadro dışında kalan milliyetçileri Anadoluçuluk ve Türkçülük görüşleri etrafında toplamıştır (Güngör, 1990, s. 153). Anadoluçular ırk temelli bir milliyetçiliği reddediyorlar, Turancılığı ise realist bulmuyorlardı. Ayrıca İslam'ın Türklük içindeki yeri Anadoluçuların söylemlerinde daha net ifadesini bulmaktaydı. Türkçüler ise sistemle yaşadıkları mücadelede, hapse atılmak da dâhil olmak üzere, çeşitli zorluklar yaşamışlardır. İnönü hükümetinin “ırkçı-turancı” olarak nitelediği Türk milliyetçileri Hüseyin Nihal Atsız etrafında toplanmış ve yönetimin Rus yanlısı olduğunu düşündükleri icraatlarına tepkileri 3 Mayıs 1944 Ankara Nümayişi ile zirveye çıkmıştır. “3 Mayıs gösterileri Türk milliyetçilerinin Cumhuriyet tarihimizde ilk defa ortaya koyduğu tavır ve tepkidir¹ (Bütüner, 2012). 7 Eylül 1944'te başlayan ve 29 Mart 1945'e kadar süren Irkçılık-Turancılık davasında Hüseyin Nihal Atsız ve aralarında Alparslan Türkeş'in de bulunduğu Türk milliyetçisi 22 arkadaşı çeşitli cezalara çarptırılmış, ancak birkaç yıl içinde tamamı beraat etmiştir.

1950-60 yılları arasında milliyetçilik güçlü bir kültür hareketi haline gelmiştir. Bu dönemde Hüseyin Nihal Atsız etrafında şekillenen Türkçü yazın milliyetçi gençler üzerinde etkili olmaya başlamıştır. Ancak bu etki topluma yayılmayan dar bir çevrede kalmaktaydı. Bu nedenle milliyetçi gençler Anadoluçuluktan doğan boşluğu sağdaki diğer gruplarla etkileşime geçerek doldurmayı denemişlerdir.

“Böylece 1950-60 devresi milletin teşekkülünde İslami kıymetlere ağırlık verenlerle Türkçüleri birleştirme çabaları içinde

¹ 3 Mayıs, Türk milliyetçileri arasında “Türkçülük Bayramı” olarak anılmakta ve kutlanmaktadır.

geçmiştir. Bu devrin milliyetçi liderleri gençliğe yol göstermemişler fakat gençlik onları kendilerine rehber olmaya itmiştir. Milliyetçi liderler kendilerine genç kitleler bulmamışlar, gençler kendilerine milliyetçi liderler bulmuşlardır. Bu da milliyetçi hareketin şahıslara bağlı değil, köklü bir sosyal hareket olduğuna başka bir delil teşkil eder” (Güngör, 1990, s. 157).

Türk Milliyetçiliğinin Siyasallaşması ve Ocaklar

Türk milliyetçiliğinin siyasi parti düzeyinde temsil edilmesi 1948 yılında Mareşal Fevzi Çakmak ve Osman Bölükbaşı önderliğinde kurulan Millet Partisi ile başlar. 1954’te kapatılan parti aynı yıl Cumhuriyetçi Millet Partisi adıyla yeniden kurulmuştur. 1958’de Türkiye Köylü Partisi’nin katılımıyla beraber Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi (CKMP) adıyla siyasi hayatına devam etmiştir. 1965 yılında partinin genel başkanlığına Alparslan Türkeş seçilmiş ve 1967 yılında onun geliştirdiği *9 Işık Doktrini* etrafında parti programı belirlenmiştir. 1969’da yapılan kongrede partinin adı Milliyetçi Hareket Partisi (MHP) olarak değiştirilmiş ve partinin amblemi *Üç Hilal* olarak belirlenmiştir (Aykol, 2011, s. 95).

Bu kongre ile milliyetçi camia arasında yaşanan Anadoluculuk-Türkçülük ikilemi de, “Tanrı Dağı kadar Türk, Hira Dağı kadar Müslüman’ız” söylemiyle sona ermiştir. Osman Yüksel Serdengeçti’nin bu görüşü bundan sonra Muhafazakâr milliyetçiliğin sloganı haline gelecek ve Türk İslam sentezi bu cümle ile formüle edilecektir (Kılıç, 2007, s. 121).

1969’da partinin son şeklini almasının ardından partiye bağlı bir gençlik teşkilatı oluşturulması düşünülmüş ve aynı yıl hareketin önde gelen ideologlarından Dündar Taşer tarafından Ülkü Ocakları kurulmuştur. Türk milliyetçiliği bu dönemde *9 Işık Doktrini* çevresinde şekillenen ve Ülkü Ocakları etrafında teşkilatlanan aksiyoner bir gençlik hareketi olmuştur. Artık *Ülkücüler* olarak anılan Türk milliyetçilerinin eylem ve söylemlerinin odağını ise, dönemin aşırı kutuplaşmış atmosferi itibarıyla ‘anti-komünizm’ oluşturmaktaydı. Bu bağlamda Ülkücüler yaşanan silahlı çatışmaların tarafı olmuş ve 12 Eylül 1980 darbesine kadar geçen çatışma ortamında binlerce ülkücü hayatını kaybetmiştir.

12 Eylül 1980 darbesi birçok siyasi parti gibi MHP’yi de sonlandırmıştır. 1983’te kurulan Muhafazakâr Parti 1985’te Milliyetçi Çalışma Partisi (MÇP) adını almıştır. 1987’de siyasi yasağı sona eren Alparslan Türkeş MÇP genel başkanlığına seçilmiştir. Bu dönem milliyetçiler arasında yaşanan ikinci büyük kırılmaya sahne olmuştur.

“12 Eylül öncesinde Ülkü Ocakları genel başkanlığı yapan Muhsin Yazıcıoğlu, siyasi yasağı kalktıktan sonra 1991’de meclise giren 19 MÇP milletvekilinden biri olmuştur. Ancak parti içerisinde yaşanan fikir ayrılıkları sonucu kendisiyle birlikte 5 milletvekili ile

birçok il ve ilçe teşkilatı MÇP'den istifa ederek 7 Temmuz 1992'de Büyük Birlik Partisi'ni (BBP) kurmuşlardır” (Aykol, 2011, s. 100).

1993'te ise partinin adı yeniden Milliyetçi Hareket Partisi (MHP), amblemi de yeniden Üç Hilal olmuştur. 4 Nisan 1997'de Türkeş'in ölümünden sonra, 13 Kasım 1997'de Devlet Bahçeli partinin genel başkanı olarak seçilmiştir. 1999 genel seçimlerinde alınan %18'lik oyla MHP hükümet ortağı, Devlet Bahçeli ise Başbakan Yardımcısı ve Devlet Bakanı olmuştur. MHP 2014 itibarıyla Türkiye'nin üçüncü büyük siyasi partisidir. BBP ise oy anlamında toplumdaki tevaccüh görmemiş, ancak Muhsin Yazıcıoğlu şahsında, özellikle sağ kesim tarafından saygı duyulan bir parti olmuştur. Muhsin Yazıcıoğlu'nun 2009 yılında bir helikopter kazası sonucu ölmesinin ardından geçici olarak Yalçın Topçu ve ardından Mustafa Destici parti genel başkanlığına seçilmiştir.

“12 Eylül askeri darbesinin ardından kapatılan Ülkü Ocakları bir süre sonra MHP'nin resmi bağlarından ayrı olarak yeniden kurulmuştur. Özellikle Devlet Bahçeli'nin genel başkan seçilmesiyle birlikte Ülkü Ocakları'nın yapısında ve işlevinde önemli değişimler yaşanmaya başlamıştır. Teşkilat yönetimleri daha da merkezileşmiş ve disiplinin sağlanması adına mahalle ya da köy gibi küçük yerleşim birimlerindeki ocaklar kapatılmıştır” (Aykol, 2011, s. 134).

1992'de BBP ile yaşanan ayrılık sadece siyasi parti düzleminde değil, gençlik teşkilatlarında da yaşanmıştır. Ülkücü geleneğin 'ocak kültürü' burada da kendini göstermiştir. 1 Ekim 1992'de Nizam-ı Âlem Ocakları kurulmuş, Şubat 2000'de ise adı Alperen Gençlik Ocakları olarak değiştirilmiştir.

Türk milliyetçiliği Türkiye'de güçlü bir siyasi ve kültürel akım olarak var olmaya devam etmektedir. Siyasi düzlemde kendisini milliyetçi olarak tanımlayan bazı diğer partiler olsa da, ana akım milliyetçilik MHP ve BBP ile temsil edilmektedir. Aynı zamanda köklü bir gençlik hareketi olan milliyetçilik 'ocak kültürü' etrafında şekillenmektedir. Bu anlamda milliyetçi gençlere hitap eden Ülkü Ocakları ve Alperen Ocakları ile birlikte farklı fraksiyonlardan (Türkçü Toplumcu Budun Derneği, Gökbörü Türkçüler Derneği vb.) dernek ve gruplardan söz etmek mümkündür. Bununla birlikte, birçok sendika, dernek ve vakıfla sivil toplum kuruluşları anlamında da güçlü bir profil çizen Türk milliyetçiliği düşüncesi, yüz yaşını aşan Türk Ocakları başta olmak üzere, birçok akademik kuruluşla (21. Yüzyıl Türkiye Enstitüsü, Genç Akademisyenler Eğitim, Kültür ve Araştırma Derneği vb.) varlığını sürdürmektedir.

1. YÖNTEM

1.1. Araştırmanın Deseni

Bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden biri olan olgu bilim (fenomenoloji) kullanılmıştır. Olgu bilim bireylerin bir olgu veya kavramla ilgili yaşamış deneyimlerinin ortak anlamını tanımlar. Olgu bilimin temel amacı, bir olguyla ilgili bireysel deneyimleri evrensel nitelikte bir açıklamaya indirgemektir (Creswell, 2013, s.77). Tümüyle yabancı olunmayan ama tam anlamıyla kavranılmayan olguların araştırıldığı çalışmalarda olgu bilim kullanılır (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s.72). Bu çalışmada ele alınan olgu (fenomen), Türk milliyetçisi üniversite öğrencilerinin milliyetçi kimliklerinin gelişimidir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırma, Türk milliyetçisi üniversite öğrencilerinin toplumsal olaylara verdikleri tepkilerde kendi içinde farklılaşabilen bir tarzın oluştuğu varsayımından hareketle gerçekleştirilmiştir. Araştırma bu bağlamda, Türk milliyetçisi üniversite öğrencilerinin dünya görüşlerinin nasıl ve hangi unsurların etkisiyle oluştuğunu, ne şekilde geliştiğini veya dönüştüğünü ve milliyetçi düşünceleri karşıtlık üzerinden nasıl kurguladıklarını belirlemeyi amaçlamaktadır.

1.3. Araştırmanın Çalışma Grubu

Olgu bilim araştırmalarında, veri kaynakları araştırmanın odaklandığı olguyu deneyimleyen ve deneyimlerini betimleyebilen bireyler ya da gruplardır (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s.74). Bu araştırmanın çalışma grubunu, 2013 yılında, siyasi kimliğini milliyetçi olarak belirten ve 18-23 yaşları arasında olan üniversite öğrencisi ya da üniversite mezunu 16 kişi oluşturmaktadır. Amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi ile oluşturulan çalışma grubu ile gönüllülük esasına dayalı derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Çalışma grubunu belirlemede kullanılan ölçüt, bireylerin siyasi kimliklerini Türk milliyetçisi olarak ifade etmeleri, üniversite öğrencisi ya da mezunu olmaları ve 18-23 yaş aralığında olmalarıdır.

Tablo 1. Katılımcılarla İlgili Kişisel Bilgiler

Katılımcılar	Cinsiyet	Yaş Aralığı	Üniversite
K ₁	E	21-23	Afyon Kocatepe Ü.
K ₂	E	18-20	Gazi Ü.
K ₃	E	18-20	Abant İzzet Baysal Ü.
K ₄	E	18-20	Afyon Kocatepe Ü.
K ₅	K	18-20	Hacettepe Ü.
K ₆	K	21-23	Gazi Ü.
K ₇	K	18-20	Hacettepe Ü.

K ₈	K	18-20	Karabük Ü.
K ₉	K	21-23	ODTÜ
K ₁₀	E	21-23	Ankara Ü.
K ₁₁	K	21-23	Hacettepe Ü.
K ₁₂	K	21-23	Gazi Ü.
K ₁₃	E	21-23	Gazi Ü.
K ₁₄	E	21-23	Gazi Ü.
K ₁₅	E	21-23	Ankara Ü.
K ₁₆	K	18-20	Ufuk Ü.

Nitel araştırmada kadın ve erkek sayısının eşit olması önemlidir. Bu nedenle katılımcıların % 50'sini kadın, % 50'sini erkek katılımcılar oluşturmuştur. Katılımcıların % 43,75'i 18-20, % 56,25'i ise 21-23 yaş aralığındadır. Katılımcıların üniversitelere göre dağılımına bakıldığında en fazla katılımcının % 31,25'lik oranla Gazi Üniversitesi'nden olduğu görölmektedir.

1.4. Verilerin Toplanması

Bu araştırmada, nitel araştırmalarda en temel veri toplama tekniği olan görüşme tekniği kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlandıktan sonra nitel araştırma yöntemleri konusunda deneyimli bir öğretim üyesinin görüşüne sunulmuş ve bu doğrultuda gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu 12 sorudan oluşmaktadır. Görüşme soruları bireylerin deneyimlerine odaklanacak şekilde hazırlanmış, sorulara yeterli yanıtların alınamadığı durumlarda sonda soruları yöneltilerek derinlemesine bilgi edinilmeye çalışılmıştır.

Veri toplama sürecinin başında araştırmanın amacı konusunda katılımcılar haberdar edilmiştir. Katılımcılarla derinlemesine, yüz yüze yapılan görüşmeler ses kayıt cihazına kaydedilip araştırmacılar tarafından çözümlenmesi yapılmıştır. Nitel araştırmalarda görüşmelerin kaydedilmesi önemlidir. Araştırmacının görüşme yaparken not tutması dikkatini dağıtan bir etken olabilmektedir. Oysa nitel araştırmalar yoğun ve derin görüşmeleri gerektirir. Aynı zamanda araştırmacının not tutması olguları kendi cümleleriyle yazmasına neden olur. Fakat fenomenoloji ve gömölü teori araştırmalarında olguları deneyimleyen bireyin bakış açısından yazmak esastır (Akturan ve Esen, 2008, s. 91). Araştırma verileri 2013 yılının Kasım ve Aralık aylarında toplanmıştır. Kimliklerin gizliliğinin korunması amacıyla görüşülenlerin isimleri kullanılmamış, katılımcı 1, 2, 3 gibi (K₁, K₂, K₃) kodlar verilmiştir. Görüşmelerin her biri ortalama 30 dakika sürmüştür.

1.5. Verilerin Analizi

Olgu bilim araştırmalarında veri analizi, deneyimleri bireyin nasıl anlamlandırdığını ortaya çıkarmaya yöneliktir (Yıldırım ve şimşek, 2008,

s.75). Araştırma kapsamında elde edilen verilerin çözümlenmesinde içerik analizi türlerinden tümevarımcı analiz kullanılmıştır. Tümevarımcı analiz süreci alt temalar ve temalar oluşturularak izlenmiştir. Verilerin analizi NVivo.8 Programı yoluyla yapılmıştır.

Yarı yapılandırılmış görüşme formundan elde edilen veriler araştırmacılar tarafından NVivo.8 programı aracılığıyla kodlanmıştır. Elde edilen 418 kod “milliyetçilik” olgusunu kavramsallaştırmaları bakımından ayrıştırılarak, üst düzey kavramsal kategoriler olan temalar ve alt temalar oluşturulmuştur. Verilerin analizi sonucunda ortaya çıkan temalar ve alt temalar Tablo 2’de görülmektedir.

Tablo 2. Verilerin Analizi Sonucu Ortaya Çıkan Tema ve Alt Temalar

1. Milliyetçi Kimliğin Oluşumunda Nedensel Koşullar
1.1. Anahtar Olaylar ve Kavramlar
1.2. Kişisel Özellikler
1.3. Tutumlar ve Beklentiler
2. Düşünce ve Fikirlerin Kaynakları
2.1. Yazarlar
2.1.1. Takip Edilenler
2.1.2. Takip Edilmeyenler
2.2. Gazete
2.2.1. Takip Edilenler
2.2.2. Takip Edilmeyenler
2.3. Dergi
2.3.1. Takip Edilenler
2.3.2. Takip Edilmeyenler
2.4. Haksızlık
2.4.1. Dışlanma ve Ötelenme
3. Sosyal Hayattaki Ayrışım Noktaları
3.1. Sosyal Mekânlar
3.1.1. Tercih Edilenler
3.1.2. Tercih Edilmeyenler
3.2. Alışveriş Mekânları
3.2.1. Tercih Edilenler
3.2.2. Tercih Edilmeyenler
3.3. Marka Tercihleri
3.3.1. Tercih Edilenler
3.3.2. Tercih Edilmeyenler
3.4. Sanatsal-kültürel Etkinlikler
3.4.1. Katılım Gösterilenler
3.4.2. Katılım Gösterilmeyenler
3.5. Evlenme- Ev Arkadaşı
3.5.1. Tercih Ederim
3.5.2. Kesinlikle Tercih Etmem
4. Kimliklerin Kamusal Beyanı

4.1.Tepkiler
4.1.1.Okulda Tepki Gösterilen Olaylar
4.1.2.Okuldaki Tepkilerin Gösterim Yolları
4.1.3.Milliyetçi Kimliğin Tepki Gösterdiği Olaylar
4.1.4.Milliyetçi Kimliğin Tepkilerinin Gösterim Yolları
4.2.Okul Kantinindeki Paylaşımlar
5.Makro Olayların Etkisi
5.1.Toplumsal Olaylar
5.1.1.Dershanelerin Kapatılması
5.1.2.Gezi
5.1.3.ODTÜ
5.2.Sosyal Medyada Olanlar

Tablo 2’de görüldüğü gibi, verilerin analizi sonucunda beş ana tema ortaya çıkmıştır. Alt tema ve temalardan hareketle yapılan yorumlar betimsel bir anlayışla ifade edilmiştir.

1.6. Araştırmanın Geçerliğini (İnandırıcılık ve Transfer Edilebilirlik) Sağlayıcı Kaynaklar

1. Araştırmanın geçerliğini sağlayıcı stratejilerden biri olan olumsuz durum analizinde tüm kodlar temaların ve alt temaların altında yer almamıştır. 18 kod atılmayıp, raporda yer verilmiştir.

2. Üye kontrolü (katılımcı teyidi) yoluyla katılımcılardan bulguların ve yorumların inanılabilirliğine ilişkin görüşleri talep edilmiş, bulguların ve yorumların görüşlerini ve deneyimlerini yansıttığı sonucuna ulaşılmıştır.

3. Bir dış denetçi (uzman incelemesi) bulguların, yorumların ve sonuçların verilerle desteklenip desteklenmediğini incelemiş ve bildirimleri doğrultusunda gerekli düzeltmeler yapılmıştır.

4. Yüz yüze görüşmeler yoluyla ayrıntılı ve derinlemesine bilgi toplanmıştır.

1.7. Araştırmanın Güvenirliğini Sağlayıcı Kaynaklar

1. Verilerin toplanması analizi ve rapor yazma aşamalarını iki araştırmacı birlikte yürütmüşlerdir.

2. Katılımcılarla yapılan görüşmeler ses kayıt cihazıyla kaydedilmiş ve bunlar kelime kelime yazıya aktarılmıştır.

3. Verilerin kodlanması ve analiz edilmesinde NVivo 8 bilgisayar programı kullanılmıştır.

2. BULGULAR VE YORUMLAR

2.1. Milliyetçiliğin Oluşumunda Nedensel Koşullar

İnsanların ideolojik görüşleri kalıtım yoluyla elde edilmiş değildir. İnsan doğumundan itibaren sürekli öğrenen ve kendini geliştiren bir varlıktır.

Böylesi bir öğrenme ve gelişim sürecinin ilk aşaması, insanın hayatla ilk yüzleştiği ve içinde bulunduğu ilk toplumsal kurum olan ailedir. İnsan ailede öğrendiği bilgi ve görgüyü zamanla içine girdiği farklı çevrelerde iletir, geliştirir veya dönüştürür. Dolayısıyla insanların dünya görüşlerinin oluşum ve gelişim aşamalarında aile ve çevre faktörleri oldukça önemli olmaktadır. Türk milliyetçisi üniversite öğrencilerinin milliyetçi dünya görüşünü edinmelerinde de aile ve çevrenin önemli bir faktör olduğu görülmektedir. Bir katılımcı (K10) bu durumu şu şekilde ifade etmiştir: *“Bulduğum çevre milliyetçi bir çevreydi. Yetişme olarak ben de öyleyim. Aileden dolayı.”* Katılımcıların ifadeleri arasında dikkat çeken bir diğer konu ise, her ne kadar görüşlerini aile ve çevre ortamı içinde edinmiş olsalar da, ailelerinin kendilerine bu yönlü açık telkinlerinin olmadığını ve görüşlerini kendi çabaları ile geliştirdiklerini belirtmiş olmalarıdır. Bu konuda bir katılımcının (K8) ifadeleri şu şekildedir:

“Aslında ailem de milliyetçi bir aile ama hiçbir zaman bizim gibi ol demediler. Kendin öğren, kendin oku, kendi yolunu kendin seç dediler. Benim de bu şekilde başladım işte. Ortaokulda okuduğum kitaplar, araştırdığım çevre. Bu şekilde yönlendim. Yani göre göre bir merak duyuyorsunuz zaten. Daha sonra bu meraktan doğan bir araştırmacılıkla ben de kendi yolumu buldum.”

Bir diğer katılımcı (K11) ise bu durumu şöyle ifade etmiştir:

“Ailemiz ülkücü gelenekten geliyor. Tanıştığım pek çok milliyetçi arkadaşım da öyle. Ama ben öyle değil de babam bize hiç bir zaman şey dayatmadı, önümüze ideolojik kitaplar koymadı. Klasik okuyarak başladım. Okuma hayatıma erken de başladım. Babam, evet ülkücüydü. Öyle bir gelenekte büyüdüm. Ama ülkücülüğü kendim öğrendim. Severek ülkücü oldum.”

Katılımcılar arasında ailesinin görüşünün karşıtı bir görüş olarak Türk milliyetçiliği görüşünü benimseyenler de bulunmaktadır. Bir katılımcı (K14) bu durumu *“Ailem... Görüş olarak düşünecek olursak CHP'li olarak nitelendiriyorlar kendilerini.”* cümlesiyle açıklarken, bir diğer katılımcının (K3) konuya ilişkin görüşleri şu şekildedir: *“Ailem babam işçi emeklisi. Sol fraksiyondan bir aile. Hani ailem daha çok sola eğilimli bir aile. Fakat ailemden daha farklı düşünüyorum. Türk milliyetçisiyim.”* Katılımcıların görüşlerinden anlaşıldığı kadarıyla, Türk milliyetçisi üniversite öğrencileri aynı görüşe mensup ailelerin mensupları olma anlamında homojen bir yapı sergilememektedirler. Bazı katılımcıların Türk milliyetçiliğinin karşıtı görüşe sahip ailelerin çocukları olduğu görülmektedir. Ayrıca, Türk milliyetçisi üniversite öğrencilerinin dünya görüşlerini aileden gelen bir baskı sonucu değil, konuya duydukları merak sonucu başladıkları araştırma ve okumalarla geliştirdikleri anlaşılmaktadır.

Türk milliyetçiliği, mensuplarına birlikte ve dayanışma içinde olma duygusunu yaşattıran bir ideolojik harekettir. Bu durum aynı zamanda insanlarda bir toplumsal gruba aidiyeti beraberinde getirir. İdeallerini en yoğun şekilde yaşayan bir toplumsal grup olarak gençlerin özgüvenlerini

artıran bu aidiyet duygusu, gençlerin milliyetçilik fikri etrafında yoğunlaşmalarını veya bir başka ifadeyle Türk milliyetçiliği düşüncesinin gençler arasında – geçmişten bugüne – nasıl ve neden hala çok güçlü olduğunu açıklayan en önemli hususlardan biridir. Türk milliyetçiliği, tarihsel deneyiminin bir ürünü olan Ocak Kültürü üzerinden geliştirilen bir gençlik yapılanmasına sahiptir. Bu yapılanma büyük ölçüde hala Ülkü Ocakları, Alperen Ocakları veya Türk Ocakları üzerinden yürüse de, ocakçı mantıkla yapılanan diğer bazı kuruluşlarla da devam etmektedir. İşte bu geniş sosyalleşme alanı, Türk milliyetçisi gençlerin dünya görüşlerini pekiştirdikleri çevreyi oluşturmaktadır. Katılımcılar bu kuruluşlarla ilgili görüş ve deneyimleri hakkında da görüş belirtmişlerdir. Bir katılımcı (K1) Ülkü Ocakları mensubiyetini “...biz genellikle çayımızı ülkü ocaklarında içeriz. Orada zaten görevliyim de kendim.” sözleriyle belirtirken, bir başka katılımcı (K10) aynı konuya ilişkin şunları söylemiştir: “Ya resmen bir üyeliğim yok ama Ülkü Ocakları’na, Türk Ocakları’na gidip geliyorum.” Bir başka katılımcı (K12) ise Türk milliyetçisi gençlik yapılanmalarının içinde seçici olduğunu, çünkü bunların arasında nitelik açısından bazı farkların bulunduğunu şu cümlelerle ifade etmiştir:

“Evet, var. Genç Akademisyenler Eğitim, Kültür ve Araştırma Derneği’ne üyeyim ve faaliyetlerini yakından takip ediyorum. Elimden geldiğince de katkı sağlamaya çalışıyorum. Milliyetçi-Ülkücü camia içerisinde hem söylem hem de eylem olarak ocaklardan çok daha entelektüel bir ortam var bu dernekte.”

Tüm bunlara ek olarak, Türk milliyetçisi üniversite öğrencilerinin görüşlerinin gelişimi veya dönüşümünde kendi iradeleriyle katılım sağladıkları bu tür kuruluşların yanında, doğal okul/kampüs ortamları da etkili olabilmektedir. Örneğin, ailesinin CHP’li olduğunu belirten bir katılımcının (K14), “Gazi Üniversitesine geldiğimde ülkücülerden nefret eden bir adamdım.” cümlesinden Türk milliyetçiliği düşüncesinin aile ortamında oluşmadığını, tam aksine ailesinden edindiği görüşün milliyetçi-ülkücülerden nefret boyutunda olduğu anlaşılmaktadır. Katılımcı açıklamasının devamında şunları ifade etmiştir:

“Özellikle Gazi Üniversitesi’nde okuyanlar vay efendim ‘top sakal bıraktırmazlar!’, küpe kullanmıyorum ama küpe kullanan arkadaşlarım var, ‘küpe takmak yasak!’ Bunun gibi şeyler söylediler. Bunlar çok garip gelmişti, tiksiniştim ama bunun öyle olmadığını, bu şekilde dayatma olmadığını gördüm. Karşılaştığım insanların dolu insanlar olduğunu gördüm. Zaten beni teşkilata alma gibi bir niyetleri yoktu. Kendileri ülkücü fikrin ne olduğunu anlatmaya çalıştılar. Bunun bana uygun olduğunu düşündüm ve ülkücü olduğumu savunuyorum.”

Bu durumda katılımcının Türk milliyetçiliği görüşünü benimsemesinde bizzat başlangıç itibariyle nefret duyduğu üniversite ortamının etkili olduğu söylenebilir.

2.2. Düşünce ve Fikirlerin Kaynakları

İnsanların dünyayı algılayış biçimleri, ideolojik temelli düşünceleri ve dünya görüşlerinin gelişmesi ve kendini yeniden üretmesinde, o düşüncelere kaynaklık eden yazılı ve görsel materyallerin önemli bir rolü bulunmaktadır. Türk milliyetçisi üniversite öğrencileri ve üniversite mezunları da, takip ettikleri güncel yayınlar dışında dünya görüşlerine paralel kaynaklardan yararlanmakta ve aynı doğrultudaki süreli yayınları takip etmektedirler. Bu yayınlar arasında Ortadoğu Gazetesi, Yeniçağ Gazetesi, Ötüken Dergisi, Ülkü Ocakları Dergisi, Açıkkent Dergisi ve Ata Dergisi ön plana çıkmaktadır. Bir katılımcı (K9) konuya ilişkin şunları söylemiştir: *“Ortadoğu ve Yeniçağ okurum fırsat buldukça ülkü ocaklarının ya da çeşitli deneklerin toplulukların çıkardığı dergileri de elimden geldiğince takip ediyorum.”* Katılımcılar arasında her görüşten yayını okuduğunu, bu konuda bir görüş ayrımı yapmadığını belirtenlerin yanında, taraflı yayın yaptıkları ve uç söylemler içerdikleri için bazı yayınları asla okumayan katılımcılar da bulunmaktadır. K8 *“Dergi okurum. Benim için problem olmaz. Yani aslında öyle bir sıkıntı da yok. Zaten görüş diye bir şey olmasa siyaset olmazdı. Herkes de kendi görüşünü yazmak ister. Okurum yani. Bu şekilde kısıtlama yapmam.”* demiştir. Bu görüşü destekleyen bir katılımcı (K10) *“Yani mesela bir sol görüşlü bir gazetede neler dendiğini merak ediyorum.”* derken, aynı doğrultuda bir diğer katılımcı da (K11) *“Ben karşıt görüşü takip ediyorum ama onların takip etmediklerini düşünüyorum.”* demiştir. Buna karşın K6 *“Yanlı haberlerin yapıldığına inandığım şeyleri asla okumam. Mesela ben zaman gazetesi okumuyorum ya da işte ATV, Sabah gazetesi okumuyorum. Çünkü okuduğunuz zaman böyle gazeteleri baştan beri belli bunlar. Okuma gereği duymuyorum çünkü haber içerikli yayın değil.”* ifadesiyle taraflı yayınları okumadığını belirtirken, bir diğer katılımcı (K12) asla takip etmeyeceği yayınları tarif ederken şunları söylemiştir: *“Asla okumam dediğim yayınlar marjinal sol ya da dini grupların süreli yayınları olabilir.”*

Türk milliyetçisi üniversite öğrencilerinin takip ettikleri yazar ve aydınlarla bakıldığında, birçoğunun tarihi veya güncel anlamda Türk milliyetçiliği hareketine katkı sağlayan isimler olduğu görülmektedir. Bu durumu bir katılımcı (K12) *“Ümit Özdağ, Adnan İslamoğulları, Servet Avcı, Özcan Yeniçeri, hemen hemen her gün takip ettiğim köşe yazarlarıdır. Siyasi görüşümden ve yazma üsluplarını beğendiğimden dolayı takip ediyorum bu yazarları.”* şeklinde dile getirmiştir. Bir başka katılımcı (K9) ise bu durumu *“Kitap yazarlarına gelirsek Emine Işınsoy, Cengiz Dağcı, Nihal Atsız, Ziya Gökalp, Necati Sepetçioğlu, Cengiz Aytmatov en gözdelelerimdir diyebilirim.”* şeklinde ifade etmiştir. Bunun yanı sıra, Türk milliyetçisi üniversiteliler karşıt görüşten aydınları da takip ettiklerini ve bunu muhalifi oldukları düşünceleri daha iyi anlamak için yaptıklarını ifade etmektedirler. Bu duruma ilişkin bir katılımcı (K13) şunları söylemiştir: *“...veya onun dışında sol yazarları okudum. Gelenekten sol yazarları okudum. Ve okurum da sürekli, bunu*

eleştiri amaçlı da okuyabilirim. Hakikaten doğru dedikleri bazı şeyleri de kendime katmak için okuyabilirim.” Bir diğer katılımcı ise (K11) karşıt görüşten de yayınların okunması gerektiğini şu sözlerle ifade etmiştir: “Ben o şeye karşıyım yani karşıt olduğum görüşün de fikrini bilmelisin ve takip etmelisin bence. Yani neye karşıt olduğunu bilmeli insan.”

Katılımcıların asla takip etmedikleri veya okumadıkları yayınlar ve yazarlara bakıldığında, Türk milliyetçisi üniversite öğrencilerinin Türk kimliği, toplumun huzuru ve manevi değerler gibi konulardaki hassasiyetlerinin ön plana çıktığı görülmektedir. Bir katılımcı (K3) toplumda kutuplaşmaya ve sokak olaylarına neden olabilecek tavır sergileyen yazarları okumadığını şu sözlerle ifade etmektedir: “...bir yazısında işte gençlere sesleniyor Yılmaz Özdil, diyor içki için, gidin polise taş atın gençler falan, ben bunları pek tasvip etmedim. Yani bu halkı, Müslüman Türk gencini kamu düzenine kışkırtmaya yönlendirmektir bana göre.” Burada satır arasında gizli olan bir manevi vurgu görülmektedir. Katılımcı “Müslüman Türk genci” ve “içki için” ifadeleri ile manevi değerlerin de en az milli değerler kadar kendisi için önemli olduğunu ortaya koymaktadır.

2.3. Kimliklerin Kamusal Beyanı

Üniversite bir eğitim kurumu olduğu kadar, çok çeşitli görüşlerin dile getirildiği ve eyleme döküldüğü özgür bir düşünme ortamıdır. Bu haliyle farklı ideolojiler üniversitelerde geniş bir manevra alanına sahip olabilmektedirler. Öğrenci toplulukları biçiminde örgütlenen bu ideolojik gruplar, görüşlerini üniversite kampüslerinde birçok biçimde yansıtabilmektedirler. Kantinler ideolojik görüşlerin paylaşıldığı ve bu görüşlerin propagandasının yapıldığı mekânlar olarak dikkat çekmektedir. Bu kantinler genellikle o üniversitenin veya o fakültenin hâkim ideolojik grubunu temsil eden materyallerle donatılmaktadır. Aynı şehirde bir üniversite kantininde sosyalizm veya komünizm propagandası gözlenirken, bir başka üniversitede milliyetçiliği temsil eden figürlere rastlamak mümkün olabilmektedir. Bir katılımcı (K9) “İşte Alparslan Türkeş’in resmi dışında, ya her kantinde de yok ama bu, ya da üç hilal bayrak dışında herhangi bir şey görmedim.” cümlesi ile Gazi Üniversitesi özelinde bu durumu örneklendirmiştir.

Bir ideolojik grubun kantinde hâkim olması aynı zamanda diğer ideolojik gruplarla potansiyel bir çatışmayı da çağırılmaktadır. Bir katılımcının (K12) ODTÜ’den verdiği bir örnek bu durumu açıklamaktadır: “PKK’lıların afişlerinin yırtılmadığı ama ülkücülerin afiş asamadığı, astıklarında da hemen yırtıldığı bir üniversitede okudum.” Bir başka örnekte ise bir katılımcı (K13) benzer bir durumu şu şekilde ifade etmiştir: “...hâkimiyet kurma çabası içerisindedir, bazı grupların da engellendiğini görebiliyorum. Mesela ulusalcı diye nitelendirdiğimiz Atatürkçü Düşünce Topluluğu’na mensup öğrencilerin afişlerinin PKK’lılar tarafından

indirildiğini gördüm.” Hâkim ideolojinin karşıtı bir ideolojik grubun üniversite kantinleri veya kampüsünde gösterecekleri faaliyetlerin nasıl bir çatışma sebebi olabileceğine bir başka örnek de, milliyetçi görüşün hâkim olduğu üniversite ortamlarından verilebilir. Bir katılımcının (K14) konuyla ilgili ifadeleri şu şekildedir: “PKK olayı çok önemli. Üniversiteye geldikten sonraki 4 senede karşıt görüş olayına bir şey dediklerini görmedim, şey olmadıkça; ortalıkta yüksek bir sesle bu söylenmediği sürece kimse kimseye bir şey yapmadı. Ama bir kere PKK sempatzanı bir grubun afiş dağıttığını ve onlarla kavga ettiklerini biliyorum.”

Katılımcılar kendilerine yöneltilen “Yetkili siz olsanız okul kantininde bu tür (ideolojik/siyasi) paylaşımlara izin verir misiniz? Veya ne tür paylaşımlara izin verirsiniz?” sorusuna heterojen cevaplar vermişlerdir. Bu konuda tarafının net olduğunu belirten bir katılımcı (K3) bunu “*Bana göre ülkücü hareket bir siyasal ideolojinin ötesinde bir Allah davasıdır. Bundan dolayı da ülkücü harekete karşı pek tepkim olmaz.*” cümlesiyle dile getirmiştir. Bir diğer katılımcı (K5) ise üniversitede çok sesliliğin tehlikeli olacağını ve yetkili olsa buna izin vermeyeceğini şu sözlerle ifade etmiştir: “*Ama şimdi üniversitede belli gruplar olursa ve bunların hepsi faaliyet gösterirse yani üniversite gerçekten okunacak hale gelmez. Bir belirli grup olur, o sahip çıkar üniversiteye.*” Bu iki ifade veya bunlarla aynı doğrultuda tarafgir bazı ifadelerin dışında, Türk milliyetçisi üniversite öğrencilerinde kantinde yapılan paylaşımlara ilişkin – kırmızıçizgiler dâhilinde - demokratik bir bakışın hâkim olduğu söylenebilir. Bu görüşü ifade eden katılımcıların ifadeleri şu şekildedir:

“Ya üniversite ortamında doğal karşılıyorum, olması gereken şeyler” (K16).

“En azından herkesin mesajını iletebildiği, afişini asabildiği bir ortam olmasını isterim aslında. Yetkili olsam bu yönde icraatlar yapardım herhalde” (K12).

“Devletin bütünlüğüne zarar vermediği sürece herhangi bir rahatsızlık hissetmiyorum...” (K16).

“Vatanı bölücü bildiriler paylaşılmadığı sürece, hani bir ülkücü grup bir solcu grup ben ikisine de izin veririm aslında” (K3).

“Mili ve dini hakaret yer almadıkça, ya da PKK ve benzeri örgütlerin poster broşürleri olmadıkça beni rahatsız etmez. Ben olsam sınırlar aşılmadığı sürece buna müsaade ederdim” (K9).

“Yani hiç haz etmiyorum. Sonuçta yani üniversiteye gelen öğrenciler belli bir yaşa gelmiş insanlar, belli bir ideolojik düşünceleri olabilir, belli bir ideolojik yapıları olabilir. Ama bu üniversiteler bu ideolojilerin merkezi olmaması lazım diye düşünüyorum” (K10).

Üniversitelerde tepki gösterilen olayların niteliği ve bu tepkilerin gösteriliş biçimi, ideolojik grupların dünya görüşleri hakkında da fikir

vermektedir. ODTÜ’de öğrenim gören bir katılımcı (K12) konuyu şu şekilde özetlemiştir:

“Bizim kampüste yaşanan olaylar üzerinden gündemi takip edebildiniz mesela. En popüler meseleler ise gözlemlediğim kadarıyla: sosyal-devlet mevzuları, işte bu burslar, harçlar, yemekhane ücretleri falan; Türklük ya da diğer etnik unsurların kendilerince dile getirmeye çalıştığı meseleler işte anadilde eğitim gibi, yaşam tarzına müdahale, özgürlükler gibi mesela.”

Türk milliyetçisi üniversite öğrencilerinin özellikle tepki gösterdiği olaylar ise daha çok milli ve manevi öneme sahip konulara ilişkin olmaktadır. Milli olayların yıldönümleri, şehitleri anma programları, bölücü unsurları protesto vb. konular bunlara örnek verilebilir. Bir katılımcı (K10) bu durumu şu şekilde ifade etmiştir:

“Kendi okulumdaki öğrencilerde genelde milli duygular ön planda oluyor. İşte toplumsal olaylar mesela geçen aylarda şehitlere yürüyüş düzenlenmişti. Mesela Reyhanlı’daki patlamadan sonra bir yürüyüş düzenlenmişti. Mesela şeyde... İşte önemli günlerde mesela Çanakkale Zaferi’nin yıldönümünde falan sürekli etkinlikler düzenleniyor.”

Türk milliyetçisi üniversite öğrencilerinin tepki gösterdiği önemli bir konu ulus devlet ve üniter yapıya ilişkindir. Katılımcıların bazı ifadelerinden anlaşıldığı kadarıyla, bu noktada dikkat çeken bir diğer konu da, Türk milliyetçisi üniversite öğrencilerinin bu hususta sol görüşlü veya ulusalcı üniversite öğrencileriyle aynı düzlemde tepkilerini göstermeleri olmuştur. Bir katılımcının (K6) sözleri bu durumu açıklamaktadır:

“En yakın zamanda yapılan eylem andımızın kaldırılmasıydı. Basın açıklaması yaptık andımızı falan okuduk burada. Ondan öncesinde şehit yürüyüşleri düzenledik. Eylemler düzenleniyor, biz düzenliyoruz yani bunu ama katılım her zaman az. Şunu çok içtenlikle söyleyeyim, biz eğer 40 kişiye 20’si sağ, 20’si solcu. Bunu birlikte yaptık ama bu özveriye sahip sağ ve soldaki özverili insanlar olarak yaptık. Diğer kalanlar hep klavye milliyetçisi ya da klavye solcusuydu.”

Katılımcıların ifadelerinden anlaşıldığı kadarıyla Türk milliyetçisi üniversite öğrencileri tepkilerini göstermek için sokak eylemlerinden ziyade sosyal medyayı veya bireysel tepkilerini ifade etmek için kişilerle diyalog kurmayı tercih etmektedirler. Bu konuya ilişkin katılımcıların ifadeleri şu şekildedir:

“Tepkimizi göstereceğimiz zaman genellikle sosyal medyayı kullanıyoruz. Zaten şu an sosyal medya çok hâkim. Facebook, Twitter. Sosyal medyayı kullanıyoruz. Zaten en çok ulaşımı da oraya sağlıyorsun” (K4).

“Tabi ki sokaklarda boy göstermek de etkili bir yöntemdir ama ben özellikle karşıt görüşten insanlarla karşı karşıya gelebileceğim bir sokak eyleminden çok sosyal medya üzerinden etkili olmayı tercih ederim. O yüzden sosyal medyada insanlarla tartışmak ve orada etkili olmak daha mantıklı geliyor bana. Ama iş başa düşerse hak sokakta da aranır yani” (K12).

“Ben herhangi bir tepki göstermek istediğim zaman genelde yani tepki vereceğim biri varsa konuşarak çözmeye çalışıyorum. Genel bir topluluğa, topluma karşı tepkimi göstermek içinse genelde sosyal medyayı kullanıyorum” (K10).

2.4. Makro Toplumsal Olayların Etkisi

Üniversiteler, toplumun işleyişi ve düzenine ilişkin büyük tartışmaların en canlı biçimde yaşandığı alanlardan birisidir. Büyük çaplı toplumsal olaylar üniversitelerde çok farklı boyutlarıyla tartışılmakta, bu tür konulara dönük eylemler ve protesto gösterileri de yapılmaktadır. Hatta zaman zaman bu eylemler üniversitelerden taşmakta ve yine üniversite öğrencilerinin başını çektikleri geniş kitlelerce kentlerin sokaklarında devam ettirilmektedir. Türk milliyetçisi üniversite öğrencileri de bu canlı tartışma ve eylem ortamlarının içinde öğrenimlerini sürdürmektedirler. Dolayısıyla, sahip oldukları ideolojik arka plan nedeniyle, makro düzeyde yaşanan toplumsal olaylara taraf olabilmektedirler. Araştırma kapsamında görüşme yapılan öğrenciler, son dönemde kamuoyunu meşgul eden (dershanelerin kapatılması, Gezi Parkı ve ODTÜ olayları gibi) önemli olaylar hakkında görüş ve deneyimlerinden söz etmişlerdir. Özellikle Gezi Parkı olayları hakkında Türk milliyetçisi üniversite öğrencilerinin ifade ettikleri görüş ve deneyimler dikkat çekicidir. Yaşanan olaylara karşı toplumun genelinde ortaya çıkan karşı olma ve destekleme tutumu Türk milliyetçisi üniversite öğrencilerinde de gözlenmektedir. Gezi Parkı olaylarına ilişkin katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

“Babam polis. Babamdan dolayı gidemedim zaten, çünkü babam da oradaydı. Gidemedim ama sürekli takip içerisindeydim yani. Kalbim, gönüm hep oradaydı” (K5).

“Gezi Parkı olaylarında eylem yapmadım ama destekledim. PKK taraftarları olmasaydı destek vermeye devam ederdim”(K13).

“Evet, gezi parkı eylemlerine katıldım” (K16).

“Şöyle, ülkücü olarak da Türk olarak da bu ülkenin bir vatandaşı olarak da Gezi olaylarını ilk gün gördüğümde herkesin sadece işte Türk Bayrağı alıp, kendi ülkemizin bayrağını alıp çıktığını gördüğümde gayet gururlandım ve ilk gün ben de katıldım bu olaya” (K14).

“Ya bu olaylar sadece birkaç ağaç kesilmesi falan değil hükümetin bunca zamandır yaptığı yanlışlara, insanların rahatsız oldukları davranışlara tepkisi olarak değerlendiriyorum. Gayet de haklı bir tepkiydi” (K10).

“Bence çok doğruydu. Her şey çok farklıydı yani. Birikmiş bir şeydi zaten. Hani bir ağaç değildi konu” (K5).

“Gezi olaylarının çıkış amacını hani hep deriz ya ‘sorun sadece ağaç kesilmesi değil’ diye. Doğru bence. Yani katılıyorum. Orada polisin gereksiz müdahalesinin olduğunu, onları düşünüyorum” (K11).

“Tabii başbakanın tavrı bana göre bu olayları çok tetikledi. Zaten toplumda bir muhalefet vardı başbakana karşı, bu kolektif bir şuura dönüştü” (K3).

“Gezi olaylarını başta ben de destekliyordum ama ilk iki gün. Çünkü ilk iki gün yapılan gerçekten bir direnişti ama sonrasında bunlar çarpıtıldı” (K8).

“Türkiye bildiğin iki farklı cepheye bölündü, ondan sonra ya bu Gezi olaylarının başlangıcında haklı olduklarını düşünüyordum tepkinin yani ben de destekledim, ama sonrasında iş farklı boyutlar kazandı. Başlangıçta haklı buldum, ilk gün mesela ben de gittim yani çok demokratik bir ortamdı. Herkes sağ-sol bütün görüşten insanlar tepkisini gösteriyordu ama daha sonra işte o topluluktaki bazı provokatörler...” (K10).

“Evet, ilk gün katıldım; ama sonrasında şunu gördüm. Önde kendini belli etmeye çalışan farklı grupların olduğunu, bunu kendilerine mal etmeye çalışan grupların provokatörlerin olduğunu gördüm” (K14).

“Gezi olayları yani, çok masum bir olaydı bence. Ama bundan faydalanan çok yani çok fazla insanlar oldu. Çok fazla olay büyüdü, belki binlerce polisimiz yaralandı, vatandaşlar yaralandı, çevre çok fazla yani yağmaladılar mı diyeyim, o şekilde bir zararları oldu ama bundan faydalanmaya çalışan bir kesim vardı ve yararlandılar” (K7).

“Gezi olaylarına BDP’liler PKK’lılar dâhil olmasaydı ya da provokatörle iş dozajını aşmasaydı daha güzel kalabilirdi” (K9).

“Polise taş atmayı, askere taş atmayı, polise yumruk atmayı hiç tasvip etmiyorum. Öyle bir şey olamaz zaten. Biz oraya polise taş atmak için gitmeyiz” (K4).

“Katılmadım. Zaten ben Ankara’daydım. İşte devlet dairelerine saldırma olayları nedeniyle katılmadım. Uyarırdım ama belki o kadar sakin davranamazdım. Bir anda yanımda bir bayrak açılırsa yani yeşil sarı kırmızı bir bölücü, tahammül edemeyebilirdim. Keşke müsaade etselerdi en azından oradan faydalanmasalardı da güzelce eylem devam etseydi” (K2).

2.5. Sosyal Hayattaki Ayrışım Noktaları

İdeolojik kaygılar insanların toplumsal hayatında belirleyici bir faktör olabilmektedir. Bu bağlamda Türk milliyetçisi üniversite öğrencilerinin dünya görüşlerini nasıl bir karşıtlık üzerinden geliştirdiklerini anlamanın bir yolu da, onların alışveriş tercihleri, evlilik veya ev arkadaşı tercihleri, sosyal mekân tercihleri ve sanatsal-kültürel faaliyet tercihlerine bakmaktır. Katılımcıların alışveriş tercihlerine bakıldığında, ideolojik kaygıların şekillendirdiği tercihler kadar bu tür kaygılardan bağımsız tercihlerin de var olduğu anlaşılmaktadır. Bir katılımcının (K4) “asla alışveriş yapmak istemediğim yerler yok.” şeklindeki açıklamasına destek olacak başka bir katılımcı (K14) görüşü ise şu şekildedir: “Ne görüşten olursa olsun herkesten alışveriş yaparım. Özellikle bir yer yok, yakınımda olan yere giderim.” Buna karşılık bir katılımcı (K3) bölücü olduğundan emin olduğu bir işletmeden alışveriş yapmayacağını şu ifadelerle belirtmiştir: “Asla alışveriş yapmam dediğim yer mesela bir alışveriş merkezinin ya da bir ticaret kurumunun bölücü emelleri ya da milletime düşman emellere hizmet ettiğini anlarsak bunlar belgelenirse buralara tabi gitmiyoruz.”

Evlilik hayatı veya bir evde birlikte yaşama belli konularda anlaşma ile mümkün olmaktadır. Bir bakıma sözsüz bir anlaşma üzerinden yürüyen bu tür bir ilişkide Türk milliyetçisi üniversite öğrencilerinin dikkate aldıkları en önemli unsur, yine bölücü olarak nitelendirdikleri insanlarla bu tür bir birlikteliği yapmayacakları şeklinde olmaktadır. Bu unsur dışarıda tutulduğunda Türk milliyetçisi üniversite öğrencilerinin evlilik veya ev arkadaşlığı tercihleri kendi içinde çeşitlenmektedir. Ayrıca, Türk milliyetçisi üniversite öğrencilerinin eş tercihlerinde milli değerler kadar manevi değerlerin de etkili olduğu anlaşılmaktadır. Bu konuya ilişkin katılımcıların görüşleri burada yapılan açıklamadaki sırayla şu şekildedir:

“Farklı siyasi kimlikten biriyle evlenirim ama BDP’li olmadığı sürece evlenirim” (K4).

“PKK sempatzanı olan biriyle kesinlikle evleneceğimi düşünmüyorum. Belki hani ulusalçı biriyle evlenebilirim” (K13).

“Hayır. Ülkücü olmayan biriyle kesinlikle evlenmem” (K12).

“Farklı bir siyasi kimlikle evlenmem. Uyuşamam çünkü” (K5).

“PKK sempatzanı olanlarla evlenmem” (K2).

“Asla evlenmeyeceğim tip ya PKK’lı olmalı ya da dinsiz olmalı” (K9).

“Mesela, sol görüşlü biriyle evlenirim ama aşırı sol görüşlü biriyle evlenmem. Sol’un bayraktarlığını yapan ya da PKK üyesi, terör örgütü üyesi, sempatzanı dahi olsa evlenmem kesinlikle” (K10).

“Ya çok zıt olmadığı sürece evlenirim. Çok zıt dediğim de PKK” (K14).

“Evlenirim yani anlaşabiliyorsak. Terör örgütü yandaşı değilse evlenirim. Bir şekilde anlaşma yolumuz vardır. O şekilde düşünüyorum. Türk bayrağını, İstiklal Marşını, dilimizi kabul eden biriyle evlenirim” (K7).

“Benim için önemli olan vatan millet sevgisinin tabii ki imanının olmasıdır. Yoksa öyle ille de aynı düşüneneğiz diye bir kaidem yok” (K9).

“Ev arkadaşı seçerken siyasi görüş tamamen uymayabilir ama en azından dini hassasiyetler bakımından uyusabileceğim biri olmalı” (K12).

Sanatsal-kültürel faaliyetler bağlamında Türk milliyetçisi üniversite öğrencilerinin tercihlerine bakıldığında, genel olarak bu tercihlerin beğeni ve merak düzeyi ile doğru orantılı olduğu görülmektedir. Bir başka ifadeyle Türk milliyetçisi üniversite öğrencileri genel anlamda kendi dünya görüşleri ekseninde beğendikleri, keyif aldıkları ve merak ettikleri sanatsal-kültürel faaliyetleri tercih etmektedirler. Bir katılımcı (K12) bu düşünceleri kendi ifadelerinde şu şekilde özetlemektedir: *“Fikren veya ahlaken destek vermeyeceğim hadiselerin gerçekleşeceği ortamlardan her zaman uzak olmaya çalışırım. Fakat farklılıklara da tamamen kapalı değilim. İçinde aşırılıklar olmadığı sürece yeni fikirler edineceğim, ufkumu açacak etkinliklere de katılmaya çalışırım.”* Türk milliyetçisi üniversite öğrencilerinin kesinlikle tercih etmeyecekleri sanatsal-kültürel faaliyetler ise,

milli ve manevi değerlere karşı olan, karşıt görüş veya bölücülük olarak nitelendirdikleri özelliklere sahip olmasıyla şekillenmektedir. Bu bakış açısına göre katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

“Karşı tarafın görüşünde olan tiyatro, konser o şekilde bir şeye hiçbir şekilde katılmam, dinlemem” (K7).

“Alkolün olduğu etkinliklere katılmam mesela” (K12).

“Fakat sanata, işin içine haince propaganda girmedikçe destekçiyim her alanda. Mesela Ahmet Kaya asla dinlemem, Şivan Perver’i hiç sevmem. Onun dışında çok katı değilim” (K9).

“Davet edildiysem her yere giderim. Ama gideceğim yerde dikkat edeceğim şey yine PKK sempatizanlarının olduğu yerlere gitmem özellikle, gitmemeye çalışırım daha doğrusu” (K2).

Türk milliyetçisi üniversite öğrencilerinin sosyal mekân tercihlerinde ise daha çok sakin, kalabalık olmayan ve rahat sohbet edilebilecek mekânları seçtikleri anlaşılmaktadır. Bu tercihlerde bir diğer dikkat çeken durum da, tercih edilen mekânların alkolsüz mekânlar olmasıdır. Dolayısıyla Türk milliyetçisi üniversite öğrencilerinin sosyal mekân tercihlerinde milli değerlere olduğu kadar manevi değerlere bağlılıkları da önemli bir faktör olmaktadır. Bu konuda katılımcıların görüşleri şu şekildedir:

“Yani içkili olmaması benim istediğim şey en önemlisi. Hani çok da kalabalık ortamları sevmem aslında. Sakin ortamları daha çok severim ama kesinlikle öyle asla gitmem dediğim bir yer yok” (K7).

“Öncelikle kendi görüşüme uygun olması gereken durumlar vardır. Mesela alkol olan ortamlardan uzak durmaya çalışırım. Çünkü benim inancım gereği...” (K15).

“Sakin olmasına, kalabalık olmamasına, ondan sonra böyle cıvık insanların olmadığı, kafa dinleyeceğimiz rahatça arkadaşlarımızla muhabbet edebileceğimiz sesimizin anlaşıldığı yerler” (K4).

“Sosyal mekânlara gidilirken herhangi bir özellik aramıyoruz. Daha çok sakin yerler tercih ediyoruz. Yani böyle biraz daha olgun şey değil de yani daha sesli yerleri değil de daha sakin yerleri tercih ediyoruz” (K2).

Türk milliyetçisi üniversite öğrencilerinin kesinlikle tercih etmedikleri sosyal mekânlara bakıldığında bu mekânların onların milliyetçi dünya görüşlerine, manevi ve ahlaki değerlerine tezat oluşturmayan mekânlar olduğu görülmektedir. Bu konuda katılımcılar şunları ifade etmişlerdir:

“Şimdi gittiğim sosyal mekânları seçtiğimde orada alkol olmamasına dikkat ederim. Mesela hani daha çok kızlı erkekli ortamları çok kendim tercih etmem ama gittiğimiz de oluyor” (K3).

“Alkollü mekânlara dini gerekçelerden ötürü gitmem” (K12).

“Yani vakit geçirdiğim mekân atmosfer olarak beni rahatsız etmemeli. Mesela bir mekânın sol görüşü yansıtması benim için sorun değildir ama eğer aşırı sol veya bölücü unsurlar rahatsız edici düzeydeyse orayı tercih etmem genelde” (K2).

“Bar, gece kulübü gibi mekânlara asla gitmem” (K16).

“Mesela bar ortamına girmem. İçkiydi, kumardı bu tür şeylerin bulunduğu ortama girmem” (K8).

“Benim kendi görüşümden farklı kişilerin görüşünün olduğu ortama girmeyi sevmiyorum mesela” (K5).

“Yani komünist, BDP, işte yani onlar gibi yani. Onların ikisi zaten açıklıyor her şeyi. Öyle yerlerde bulunmam” (K1).

“Özellikle PKK sempatanlığı olduğunu gördüğüm yerlere gitmem” (K14).

“Yani Sol sancaktarlığı yapılıyor gibi geliyor bana. Yani, sanki bir kafe değil de şeye gitmişim gibi, bir siyasi topluluğun içine gitmiş gibi hissediyorum. Bir de genelde alkollü yerlere gitmemeye çalışıyorum. Bir de alkol satılan yerleri tercih etmemeye çalışıyorum” (K10).

3. SONUÇ

Türk milliyetçiliği düşüncesi Türkiye Cumhuriyeti'nin, kuruluşu da içinde olmak üzere, her aşamasında etkili olmuş bir siyasi harekettir. Modern anlamını bulduğu 20. Yüzyılda gençlik örgütlenmesi çok güçlü bir siyasi yapılanma olan Türk milliyetçiliği hareketi, bu etkiyi 21. Yüzyılın ilk çeyreği itibarıyla de sürdürmektedir. Özellikle eleştirel düşüncenin ve ideolojik fikirlerin üretildiği düşünce ve eylem ortamları olarak üniversiteler, Türk milliyetçiliği düşüncesinin de manevra alanı bulunduğu ortamlardır. Araştırmaya konu olan Türk milliyetçisi üniversite öğrencilerinin dünya görüşlerinin oluşmasında aile ve çevre faktörleri önemli yer tutmaktadır. İlk olarak içine doğdukları aile ortamında tanıştıkları bu fikirleri zaman içinde girdikleri çevrede geliştirmektedirler. Bunun yanı sıra, karşıt fikirlere sahip bir aile ortamında yetişmesine rağmen kendi merak ve istekleriyle milliyetçiliği araştırarak benimseyen öğrenciler de olmaktadır. Bu noktada ise öğrencilerin öğrenim gördükleri üniversite ortamlarında edindikleri deneyimler etkili olmaktadır. Bir cümle ile ifade etmek gerekirse, Türk milliyetçisi üniversite öğrencilerinin milliyetçi dünya görüşünü benimsemelerinde aileleri, buldukları çevre ve öğrenim gördükleri üniversite etkili olmaktadır.

Türk milliyetçisi üniversite öğrencilerinin takip ettikleri yayınlar kendi içinde çeşitlenmektedir. Türk milliyetçisi üniversite öğrencileri okumalarında ağırlıklı olarak düşüncelerine temel teşkil eden eser ve yazarları tercih etmekle birlikte, karşıtı oldukları düşüncelerin kaynaklarını da okumaktadırlar. Burada öğrencilerin karşıt görüşlerin fikirlerini de bilme konusundaki arzusu ön plana çıkmaktadır. Ancak burada bir ayırım yapan Türk milliyetçisi üniversite öğrencileri, bölücü olarak nitelendirdikleri ve

yazılarını manevi değerlerine aykırı buldukları yazarları özellikle okumayı tercih etmemektedirler.

Üniversitelerde öğrencilerin ortak kullanım alanları ideolojik oluşumların bir bakıma temsil ortamlarıdır. Bu ise o üniversitedeki hâkim ideolojik grubun temsili anlamına gelmektedir. Sol görüşlü grupların hâkim olduğu bir öğrenci ortamında sosyalizm veya komünizmi çağrıştıran görsel ve yazılı semboller paylaşılırken, milliyetçi görüşün hâkim olduğu ortamlarda ise milli, manevi ve tarihi semboller dikkat çekmektedir. Katılımcıların kendilerinin yetkili olması durumunda bu konuya yaklaşımlarının ne şekilde olacağı sorusuna verdikleri cevaplar onların bu konuya yaklaşımlarını da ortaya koymaktadır. Türk milliyetçisi üniversite öğrencileri, aralarında despotik bazı ifadeler kullananlar olsa da, genel itibarıyla okul ortamlarındaki ideolojik paylaşımlar için hoşgörülü ve hatta bazı katılımcıların ifadelerinde oldukça demokratik bir yaklaşım sergilemektedirler. Ancak bu demokratik yaklaşım ve hoşgörü, istisnasız tüm katılımcılar için, PKK veya BDP eksenli ideolojik sembollerin temsili söz konusu olunca sonlanmaktadır. Türk milliyetçisi üniversite öğrencilerinin tepki verdikleri olayların odak noktasını ise ulus devletin devamlılığı, devletin üniter yapısının korunması ve ülkenin bölünmez bütünlüğü hassasiyetleri oluşturmaktadır. Bu noktada bazı Türk milliyetçisi üniversite öğrencilerinin, tepkilerini gösterdikleri eylemleri ulusalcı topluluklarla birlikte düzenledikleri anlaşılmaktadır. Bir başka ifadeyle, Türk milliyetçisi üniversite öğrencileri devletin bölünmez bütünlüğü söz konusu olduğunda, sol görüşlü olmalarına rağmen aynı hassasiyeti paylaşan gruplarla ortak tepki verebilmektedirler.

Türkiye’de gerçekleşen geniş çaplı toplumsal olaylarda Türk milliyetçisi üniversite öğrencilerinin deneyimleri ve olaylara bakış açıları kendi içinde farklılaşmaktadır. Türk milliyetçisi üniversite öğrencilerinin Gezi Parkı olaylarına oldukça temkinli yaklaştıkları söylenebilir. İçlerinde bu olaylara temelden karşı olanlar bulunsa da, katılımcıların önemli bir kısmı olayların çok haklı sebeplerle başladığını ve bu nedenle gösterilere destek verdiklerini belirtmişlerdir. Bir kısım katılımcı ise bizzat olaylara destek amaçlı katıldıklarını ifade etmişlerdir. Ancak olayların devam etmesinde provokasyonların etkili olduğunu düşünen Türk milliyetçisi üniversite öğrencileri, bölücü olarak nitelendirdikleri unsurların da gösterilere katılmaları ve göstericilerin şiddete başvurmalarından dolayı, gösterilerin haklıyken haksız pozisyona düştüğünü ve başlangıçta kendilerinde oluşan sempatiyi sonlandırdığını belirtmişlerdir. Bu durum katılımcıların bölücü olarak nitelendirdikleri unsurların gösterilere katılımlarının, Türk milliyetçisi üniversite öğrencilerinin olaylara bakışında bir kırılma anı olduğunu göstermektedir. Türk milliyetçisi üniversite öğrencileri, bölücü olarak nitelendirdikleri PKK-BDP eksenli grupların katılımından dolayı, haklı olduğunu düşündükleri bir eylemden uzak durmuşlardır. Bir başka ifade ile

Türk milliyetçisi üniversite öğrencileri hiçbir siyasi ve toplumsal düzlemde PKK-BDP eksenli gruplarla ortak hareket etmemektedirler.

Türk milliyetçisi üniversite öğrencilerinin sosyal mekân tercihlerinde sakin, kalabalık olmayan ve rahat sohbet edilebilecek mekânların ön plana çıktığı görülmektedir. İdeolojik kaygıların çok fazla etkili olmadığı bu tercihlerde tek istisna Türk milliyetçisi üniversite öğrencilerinin bölücü olarak nitelediği görüşlerin yansıtıldığı mekânlardır. Dolayısıyla Türk milliyetçisi üniversite öğrencileri bu tür mekânlar dışında herhangi bir mekânda vakit geçirmekten rahatsız olmamaktadırlar. Buna benzer bir karşıtlık Türk milliyetçisi üniversite öğrencilerinin evlilik veya ev arkadaşı tercihlerinde de görülmektedir. Daha çok kendi görüşünden insanlarla evlenmeyi tercih eden öğrencilerin yanında, milli ve manevi değerleri ile tezat oluşturmayacak bir başka fikre mensup birisiyle de evlenebileceğini söyleyen öğrenciler de bulunmaktadır. Türk milliyetçisi üniversite öğrencileri bu noktada bölücü olarak nitelendirdikleri görüş mensuplarını ayrı tutarak o görüşten biriyle evlenmeme veya ev arkadaşı olmama konusunda hemfikir olmaktadır. Sanatsal-kültürel faaliyetlere katılım konusunda ise Türk milliyetçisi üniversite öğrencileri, bölücü olarak nitelendirdikleri görüşlerin yansıtıldığı faaliyetlerin yanında alkol tüketiminin serbest olduğu faaliyetlere de katılmamaktadırlar. Bu yönüyle Türk milliyetçisi üniversite öğrencileri milliyetçi kimliklerinin yanında maneviyatçı ve muhafazakar bir profil çizmektedirler.

Türk milliyetçisi üniversite öğrencileri çoğunlukla aile ve çevre ortamında edindikleri milliyetçi düşünceleri zaman içinde edindikleri tecrübe ve okumalarıyla geliştirmektedirler. Bunu yaparken ise kendi düşüncelerine yakın yayın ve yazarlar yanında karşıt görüşten de okumalar yapmaktadırlar. Türk milliyetçiliği düşüncesi, özellikle 12 Eylül 1980 darbesine kadar anti-komünist bir söylem ve eylem alanında gelişmiştir. Türk milliyetçisi üniversite öğrencilerinin deneyim ve görüşlerinden anlaşıldığı kadarıyla bu komünizm karşıtı söylem, 2000'li yıllar itibarıyla Türk milliyetçisi üniversite öğrencilerinin bölücü olarak nitelendirdiği PKK-BDP karşıtı bir söyleme dönüşmüştür. Bu karşıtlık Türk milliyetçisi üniversite öğrencilerinin toplumsal olaylara verdikleri tepkilerden evlilik veya ev arkadaşı tercihlerine, sosyal mekân ve alışveriş tercihlerinden sanatsal-kültürel faaliyet tercihlerine kadar birçok konuda kendisini belli etmektedir. Bir başka ifadeyle, üniversite öğrencileri özelinde Türk milliyetçiliği, büyük oranda bölücü olarak nitelendirilen siyasi söylem ve eylemlere karşıtlık üzerinden gelişmektedir.

KAYNAKLAR

- Akçura, Y. (2007). *Türkçülük: Türkçülüğün Tarihi Gelişimi*. İstanbul: İlgü Kültür Sanat Yayınları.
- Akturan, U. ve ESEN, A. (2008). *Fenomenoloji, Nitel Araştırma Yöntemleri, NVivo 7,0 ile Nitel Veri Analiz*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Aykol, H. (2011). *Türkiye’de Sağ Örgütler: Bölüne Bölüne İktidar Olmak*. Ankara: Phoenix Yayınevi.
- Breuer, S. (2010). *Milliyetçilikler ve Faşizmler: Fransa, İtalya ve Almanya Örnekleri*. (Ç. C. Çelebi, Çev.), İstanbul: İletişim Yayıncılık.
- Bütüner, Z. (2012). 3 Mayıs 1944 Olayları Işığında İç-Dış Politikada Siyasi Dengeler. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 5 (6), 91-103.
- Calhoun, C. (2007). *Milliyetçilik*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Creswell, J.W. (2013). *Nitel Araştırma Yöntemleri; Beş Yaklaşımına Göre Nitel Araştırma ve Araştırma Deseni*. (M. Bütün ve S.B. Demir, Çev.), Ankara: Siyasal Kitapevi.
- Gökalp, Z. (2006). *Türkçülüğün Esasları*. İstanbul: Bordo Siyah Klasik Yayınlar.
- Güngör, E. (1990). *Dünden Bugünden Tarih, Kültür, Milliyetçilik*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Güngör, E. (2006). *Türk Kültürü ve Milliyetçilik*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Hobsbawn, E. J. (1995). *1780’den Günümüze Milletler ve Milliyetçilik: Program, Mit, Gerçekli*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Kılıç, M. (2007). Erken Cumhuriyet Dönemi Türk Milliyetçiliğinin Tipolojisi. *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (16), 113-140.
- Macit, N. (2011). *Türk Milliyetçiliği: Kültürel Akıl, İctihat ve Siyaset*. Ankara: Berikan Yayınevi.
- Özkırmı, U. (2008). *Milliyetçilik Kuramları: Eleştirel Bir Bakış*. Ankara: Doğu Batı Yayınları.
- Özkırmı, U. (2010). *Milliyetçilik Üzerine Güncel Tartışmalar: Eleştirel Bir Müdahale*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Turan, Ş. (1982). *Atatürk’ün Düşünce Yapısını Etkileyen Olaylar, Düşünceler, Kitaplar*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Türkdoğan, O. (1999). *Milli Kimliğin Yükselişi: Niçin Milletleşme*. İstanbul: Alfa Basın Yayın Dağıtım.
- Türköne, M. (2012). *Milletler ve Milliyetçilikler*. İstanbul: Etkileşim Yayınları.
- Üstel, F. (1997). *İmparatorluktan Ulus-Devlete Türk Milliyetçiliği: Türk Ocakları (1912-1931)*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Yıldırım, A. ve Şimşek H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.